

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2015

662/2015

Laki

lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 25, 26, 36—40, 42, 43, 44 ja 46 §, sellaisina kuin ne ovat, 25, 26, 36—40 ja 42 § laissa 186/1994, 43 § laeissa 186/1994 ja 1155/2004, 44 § laeissa 620/1996 ja 1155/2004 sekä 46 § laeissa 186/1994 ja 620/1996, seuraavasti:

25 §

Muussa vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano

Päätös, joka on annettu muussa kuin 24 §:ssä mainitussa vieraassa valtiossa, tunnustetaan Suomessa ilman eri vahvistusta. Helsingin kärjäoikeus voi kuitenkin hakemuksesta vahvistaa, tunnustetaanko päätös Suomessa.

Päätös, joka 1 momentin mukaan tunnustetaan Suomessa ja voidaan panna täytäntöön siinä valtiossa, jossa päätös on annettu (*tuomiovaltio*), voidaan panna täytäntöön Suomessa, jos Helsingin kärjäoikeus hakemuksesta on vahvistanut, että päätös on pantavissa täällä täytäntöön.

Kun tuomioistuin vahvistaa, että vieraassa valtiossa tapaamisoikeudesta annettu päätös

voidaan panna täytäntöön Suomessa, se voi samalla muuttaa tai täsmentää päätöksessä mainittuja tapaamisen tai luonapidon ehtoja siten kuin se katsoo lapsen edun kannalta sopivaksi.

26 §

Lapsen poisviemisen luvattomuuden vahvistavan päätöksen täytäntöönpano

Helsingin kärjäoikeus voi hakemuksesta vahvistaa, että päätös, jossa lapsen poisvieminen tai palauttamatta jättäminen on todettu luvattomaksi, on pantavissa täällä täytäntöön, jos:

1) päätös on annettu valtiossa, joka on Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden Luxemburgissa 20 päivänä toukokuuta 1980 lasten huoltoa koskevien päätösten tunnustamisesta

ja täytäntöönpanosta sekä lasten huollon palauttamisesta tekemän yleissopimuksen (*Euroopan neuvoston sopimus*) osapuoli; ja

2) silloin, kun lapsi vietiin kansainvälisen rajan ylitse, ei ollut Euroopan neuvoston sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa annettua päätöstä, joka voisi olla täytäntöönpanon perusteena.

36 §

Hakemus

Hakemuksen, joka koskee sen vahvistamista, että vieraassa valtiossa annettu päätös tunnustetaan tai että se on pantavissa täytäntöön Suomessa, voi tehdä se, jolle on annettu lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskeva oikeus. Hakemuksen lapsen palauttamisesta voi tehdä se, jonka oikeutta on 32 §:ssä tarkoitettu tavoin loukattu. Palauttamishakemuksen ja Euroopan neuvoston sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa annetun päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen voi tehdä myös oikeusministeriö tai ministeriön valtuuttama asiamies.

Hakemus on tehtävä kirjallisesti suomen tai ruotsin kielellä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi:

- 1) henkilötiedot, jotka koskevat hakijaa, lasta sekä vastapuolta;
- 2) lapsen syntymäaika, jos tieto siitä on saatavissa;
- 3) vaatimuksen perusteet; sekä
- 4) saatavissa olevat tiedot lapsen olinpaikasta ja henkilöstä, jonka oletetaan pitävän lasta luonaan.

Hakemuksen liitteenä olevasta vieraskielisestä asiakirjasta on annettava oikeaksi todistettu käännös suomen tai ruotsin kielelle, jollei tuomioistuin myönnä tästä poikkeusta.

37 §

Päätöksen vahvistamista ja lapsen palauttamista koskevan asian käsittely

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen vahvistamista ja lapsen palauttamista koskeva asia on käsiteltävä kiireellisenä. Jos lapsen palauttamista koskevaa asiaa ei ole ratkaistu kuuden viikon kuluessa hakemuksen tekemi-

sestä, hovioikeuden on oikeusministeriön tai hakijan pyynnöstä annettava selvitys niistä seikoista, jotka ovat viivyttäneet asian ratkaisemista.

Lapsen palauttamista koskevan hakemuksen käsittelyä voidaan lykätä tai jättää hakemus tutkimatta, jos on aihetta olettaa, että lapsi on viety toiseen valtioon. Lykätessään asian hovioikeus voi määrätä, että asian käsittelyä jatketaan vasta hakijan ilmoitettua lapsen palauttamisesta Suomeen tai esitettyä muita seikkoja, joiden nojalla ratkaisun antaminen on katsottava tarpeelliseksi.

Tuomioistuin voi tarvittaessa pitää istunnon myös muualla kuin sen tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla.

Oikeudenkäynnissä on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä tässä laissa säädetään oikeudenkäynnistä lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevassa asiassa.

38 §

Asiaan osallisen kuuleminen

Ennen kuin vieraassa valtiossa annetun päätöksen vahvistamista tai lapsen palauttamista tarkoittavaan hakemukseen suostutaan, tuomioistuimen on varattava asiaan osalliselle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jos kuultavan olinpaikka on vaikeuksitta selvitetävissä.

39 §

Lapsen kuuleminen

Ennen kuin tuomioistuin ratkaisee hakemuksen vieraassa valtiossa annetun, lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta tai lapsen palauttamisesta, sen on selvítettävä lapsen mielipide, jos lapsen voidaan ikänsä tai muiden tuomioistuimen tietoon tulleiden seikkojen vuoksi olettaa saavuttaneen sellaisen kypsyyden, että lapsen mielipiteeseen on aiheellista kiinnittää huomiota.

Lapsen mielipiteen selvittämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä 15 ja 16 §:ssä säädetään.

Tuomioistuimen on pyytäessään selvitystä sosiaalilautakunnalta kehotettava sitä toimittamaan selvitys kiireellisesti.

40 §

Väliaikainen määräys

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa sekä lapsen palauttamista koskevaa asiaa käsitellessään tuomioistuin voi lapsen edun suojaamiseksi ja lapsen palauttamisen turvaamiseksi antaa väliaikaisen määräyksen siitä, kenen luona lapsen tulee asua, tai tapaamisoikeudesta taikka lapsen huollosta.

Väliaikaisesta määräyksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

42 §

Muutoksenhaku lapsen palauttamista koskevassa asiassa

Helsingin hovioikeuden ratkaisuun, joka koskee lapsen palauttamista, haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on 14 päivää siitä päivästä, jona hovioikeuden ratkaisu annettiin.

Korkein oikeus voi käsitellä ja ratkaista lapsen palauttamista koskevan asian kolmijäsenisessä jaostossa.

Menettelyyn valituslupaa haettaessa ja asiaa käsiteltäessä sovelletaan muuten oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemissä asioissa.

43 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Tuomioistuimen päätös lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta taikka siitä, kenen luona lapsen tulee asua, voidaan panna heti täytäntöön, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

Helsingin hovioikeuden antama päätös, jossa lapsi on määrätty palautettavaksi, voidaan panna heti täytäntöön, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa.

Vieraassa valtiossa annettu päätös lapsen

huollosta ja tapaamisoikeudesta voidaan panna heti täytäntöön, kun tuomioistuin on vahvistanut, että päätös voidaan panna Suomessa täytäntöön, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa. Tuomioistuin voi kuitenkin määrätä, että päätös voidaan panna täytäntöön vasta sen jälkeen, kun vieraassa valtiossa annettu päätös tai tuomioistuimen antama päätös on saanut lainvoiman.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos vieraassa valtiossa annetun päätöksen täytäntöönpanoa koskevaan asiaan sovelletaan Bryssel IIa -asetusta.

44 §

Päätöksen lähettäminen täytäntöönpanotavaksi

Kun tuomioistuin on määrännyt lapsen palautettavaksi 30 §:n nojalla, sen on lähetettävä päätös toimivaltaiselle ulosottomiehelle ja kehoitettava tätä kiireellisesti huolehtimaan täytäntöönpanosta siten kuin 46 §:ssä säädetään.

Kun tuomioistuin on vahvistanut, että vieraassa valtiossa annettu päätös on pantavissa täytäntöön Suomessa, sen on hakijan pyynnöstä lähetettävä päätös ja täytäntöönpanoa koskeva hakemus toimivaltaiselle kärjäoikeudelle, jos päätös voidaan 43 §:n 3 momentin nojalla panna täytäntöön. Kärjäoikeuden on huolehdittava kiireellisesti täytäntöönpanosta siten kuin 45 §:ssä säädetään.

Bryssel IIa -asetuksen nojalla täytäntöönpanokelpoiseksi julistetun tuomion lähettämisestä täytäntöönpanoa varten säädetään erikseen.

46 §

Lapsen palauttamisesta annetun määräyksen täytäntöönpano

Lapsen palauttamisesta 30 §:n nojalla annettu määräys on pantava täytäntöön noutamalla lapsi. Määräyksen täytäntöönpanossa on lisäksi muutoin noudatettava, mitä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu.

Jos lapsi on määrätty palautettavaksi hake-

muksesta, joka oli tehty ennen kuin vuosi oli kulunut lapsen luvattomasta poisviemisestä tai palauttamatta jättämisestä, määräys lapsen palauttamisesta voidaan jättää panematta täytäntöön ainoastaan, jos lapsi vastustaa palauttamista ja hän on saavuttanut sellaisen iän ja kypsyyden, että hänen mielipiteeseensä on aiheellista kiinnittää huomiota.

Määräys lapsen palauttamisesta on pantava täytäntöön siitä riippumatta, mitä lapsen

huollosta tai lapsen ottamisesta sosiaalilautakunnan huostaan on mahdollisesti päätetty. Palauttamiseen ei kuitenkaan saa ryhtyä sen jälkeen kun lapsi on täyttänyt 16 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2016.

Asiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2015

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*